

Raadsvoorstel

Onderwerp	Opvang vluchtelingen en vergunninghouders (motie 1509-02)
Zaaknummer	-2015-000892
Documentnummer	DOC-2015-006452
Versie	
Auteur	mw. I.G.H. Vlooswijk i.g.vlooswijk@zoetermeer.nl 079-3468794
Gemeentesecretaris	Koek, H.M.M.
Directeur	Nood, R. van
Portefeuillehouder	Aptroot, Ch.B.
Medeverantwoordelijke(n)	Kuiper, T.C.; Vugs, I.H.C.

Uiterste behandeldatum (+ reden)	
Programma(s)	Sociale voorzieningen Veiligheid
Indien geheim	Reden: Termijn:
Eerdere besluitvorming	
Samenvatting	Tijdens het debat in de gemeenteraad van 14 september 2015 is motie 1509-02 aangenomen. De motie verzoekt het college diverse activiteiten te continueren of te ontplooiën die de bijdrage van Zoetermeer aan de aanpak van de vluchtelingencrisis concreet maken. Dit raadsvoorstel beschrijft de stappen die het college heeft gezet en de manier waarop wij in Zoetermeer samen met de stad een bijdrage willen leveren aan het vluchtelingenvraagstuk in Nederland. De raad wordt gevraagd deze lijn te steunen.
Bijlagen + locatie	1. Motie 1509-02 2. Persbericht

Raadsbesluit nr. DOC-2015-006452

De raad van de gemeente Zoetermeer;

Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 16 oktober 2015

besluit

1. Incidenteel crisisnoodopvang aan te bieden en samen met het COA hiervoor geschikte locaties te onderzoeken.
2. In te stemmen met de door het college voorgestelde lijn om de woningvoorraad versneld te vergroten en daarmee de taakstelling voor 2015 en 2016 m.b.t. het (tijdelijk) huisvesten van vergunninghouders te realiseren zonder verhoging van de druk op de bestaande sociale woningvoorraad; en dus in te stemmen met de volgende acties:
 - Inventarisatie van particuliere initiatieven en mogelijkheden van woningcorporaties, vastgoedeigenaren en overige private partijen;
 - Onderzoek binnen gemeentelijk vastgoed;
 - Onderzoek naar mogelijkheden voor (versnelde) transformatie van leegstaand vastgoed.
3. Met de woningcorporaties, private vastgoedeigenaren en overige betrokkenen na te gaan op welke wijze de extra woningen kunnen worden aangeboden aan zowel vergunninghouders als aan andere woningzoekenden.
4. De voorliggende opgaven zodanig in te vullen dat nieuwe en bestaande inwoners van Zoetermeer zich veilig en thuis kunnen voelen, waarbij maximale participatie van eenieder voorop staat.
5. In te stemmen met samenspraak niveau 2 (raadplegen), tenzij de beleidsvrijheid en beslissingsbevoegdheid voor de gemeente deze ruimte niet bieden. In die gevallen zal samenspraak niveau 1 (informerende) worden toegepast.

Dit besluit treedt in werking twee weken na de bekendmaking daarvan. Tenzij over dit besluit een inleidend verzoek tot het houden van een referendum wordt gedaan.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad op 3 november 2015,
de griffier, de voorzitter,

drs. K. Bolt

Ch.B. Aptroot

Toelichting

Probleemstelling en kader

Tijdens het debat in de gemeenteraad van 14 september 2015 is [motie 1509-02](#) aangenomen. De motie verzoekt het college diverse activiteiten te continueren of te ontplooiën die de bijdrage van Zoetermeer aan de aanpak van de vluchtelingen crisis concreet maken. Dit raadsvoorstel beschrijft de stappen die het college heeft gezet en de manier waarop wij in Zoetermeer samen met de stad een bijdrage willen leveren aan het vluchtelingen vraagstuk in Nederland.

Het aantal vluchtelingen dat naar Nederland komt is toegenomen. Het Centraal orgaan Opvang Asielzoekers (COA) is met extra maatregelen gekomen om zowel de nieuwe vluchtelingen te kunnen huisvesten, als de uitstroom van vergunninghouders (statushouders) te versnellen. Door vergunninghouders sneller op te nemen kan Zoetermeer een positieve bijdrage leveren aan de doorstroming van vergunninghouders naar (tijdelijke) huisvesting. Per brief van 16 september heeft de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) de gemeenten opgeroepen verblijfseenheden voor vergunninghouders beschikbaar te stellen, om zodoende ruimte binnen de bestaande Asielzoekerscentra (AZC's) te creëren ten behoeve van de nieuwe vluchtelingenstroom.

Daarnaast heeft staatssecretaris Dijkhoff van Veiligheid en Justitie in zijn brieven van 24 en 30 september jl. gemeenten gevraagd om locaties voor kortdurende noodopvang (crisisopvang) van in beginsel 72 uur. Deze locaties zijn nodig wanneer door pieken in de vluchtelingenstroom de huidige noodopvangmogelijkheden geen ruimte meer hebben.

Voorstel/keuzemogelijkheden/risico's

Uitgangspunten

Het college heeft de volgende uitgangspunten geformuleerd ter beantwoording van de motie.

1. De gemeente Zoetermeer wil haar verantwoordelijkheid nemen om een bijdrage te leveren aan het vraagstuk van het toenemend aantal vluchtelingen dat naar Nederland komt.
2. De gemeente is bereid om, in afstemming met het COA, crisisopvang (in beginsel 72 uur) aan te bieden.
3. Om ruimte te bieden voor opvang in AZC's wil de gemeente versneld de taakstelling realiseren via huisvesting van vergunninghouders. De gemeente wil dit mogelijk maken door in te zetten op versnelde vergroting van de woningvoorraad.
4. Het is van groot belang dat de invulling van onze verantwoordelijkheid gebeurt samen met de inwoners en partners in Zoetermeer. Draagvlak en samenwerking zijn essentieel voor een goede opvang van vluchtelingen en vergunninghouders.
5. De gemeente streeft naar een stad waarin nieuwe en bestaande inwoners van Zoetermeer zich veilig en thuis voelen en richt zich daarbij op maximale maatschappelijke participatie.

Crisisopvang

De vraag van staatssecretaris Dijkhoff om locaties voor tijdelijke crisisopvang voor in beginsel 72 uur, stelt aparte eisen. De gemeente wil graag een locatie aanbieden voor de noodopvang van vluchtelingen. Het gaat hier in eerste instantie om beschikbaarheid, waar alleen bij een acuut probleem met de opvang van vluchtelingen gebruik van wordt gemaakt. Na de Stadsgesprekken en afronding van de inventarisatie wordt het COA benaderd.

Uitgangspunt voor het aanbieden van locaties voor crisisopvang is dat het om kleinschalige locaties gaat. De voorkeur gaat uit naar locaties die ofwel (grotendeels) leeg staan, ofwel met zo min mogelijk verstoring van het reguliere gebruik kunnen worden ingezet. Samen met het COA zullen mogelijke locaties worden beoordeeld.

Tijdelijke noodopvang locaties (AZC)

Het COA heeft nu én voor volgend jaar (2016) veel extra plaatsen nodig voor de opvang en begeleiding van vluchtelingen die in Nederland asiel aanvragen. De gemeente Zoetermeer ziet geen mogelijkheden om een AZC in de stad realiseren en benadert het COA hiervoor niet actief. In het geval het COA echter in Zoetermeer een mogelijkheid ziet voor een AZC, en via de markt een locatie kan huren, heeft de gemeente vooral een formele rol. In zo'n situatie zoekt de gemeente afstemming met het COA om de zorgvuldigheid van het proces te waarborgen. Het college hecht onder meer grote waarde aan samenspraak met de stad.

Huisvesting vergunninghouders

De gemeente is in gesprek met de woningcorporaties, private partijen (o.a. projectontwikkelaars, makelaars en beleggers) en particuliere initiatieven om te inventariseren welke mogelijkheden er zijn voor extra huisvesting voor vergunninghouders. Het gaat om de beschikbaarheid van leegstaande gebouwen of (braakliggende) grond. Er is gekeken naar het gereed maken van bestaande gebouwen als ook naar de mogelijkheden voor nieuwbouw. De gemeente praat nu met vastgoedeigenaren (van kantoren en bedrijfsruimten) en woningcorporaties die mogelijkheden zien. Met deze partijen is de gemeente in gesprek om het aanbod te concretiseren. Ook gemeentelijk vastgoed wordt meegenomen in onderzoek naar (tijdelijke) huisvesting van vergunninghouders. Inmiddels heeft het Kabinet besloten om verspreid over het land op korte termijn 10.000 tijdelijke woningen te realiseren voor huisvesting van vergunninghouders.

Kleinschalige huisvesting heeft de voorkeur om zo ook integratie te stimuleren en de kans op overlast te minimaliseren.

Toevoegen woningen aan de woningvoorraad.

Het college stelt de raad voor om in te zetten op versnelde vergroting van de woningvoorraad. Door het creatief realiseren van (tijdelijke) huisvesting voor vergunninghouders en woningzoekenden wil de gemeente de taakstelling voor 2015 en 2016 zo snel mogelijk realiseren, zonder dat dit ten koste gaat van de wachtlijst voor bestaande woningzoekenden.

Uiteraard spant de gemeente zich in om de reguliere huisvesting ook op de langere termijn te waarborgen. De gemeente zet in op het transformeren van leegstaand vastgoed en is daarover actief in gesprek met vastgoedeigenaren.

De wijze waarop de woningen worden aangeboden aan vergunninghouders en andere woningzoekenden is onderwerp van gesprek tussen gemeente, corporaties, vastgoedeigenaren en andere betrokken partijen.

Maatschappelijke inbedding

Veiligheid

De reden dat wordt gekozen voor kleinere opvang- en huisvestingslocaties ligt in de zorg voor de veiligheid rondom de locaties. Grote locaties zijn lastiger te beheersen dan kleinere en meer verspreide locaties.

Met de politie wordt overlegd of zij voldoende capaciteit kunnen garanderen voor surveillance en veiligheidsmaatregelen wanneer er sprake is van tijdelijke crisisopvang. Samen met politie en COA beoordeelt de gemeente de mogelijke locaties vooraf op eventuele organisatorische maatregelen.

Maatschappelijke begeleiding

Stichting Vluchtelingenwerk speelt in Zoetermeer een belangrijke rol bij de opvang en maatschappelijke begeleiding van vluchtelingen en vergunninghouders. Zonder begeleiding op maat zullen vluchtelingen aanlopen tegen problemen die hun integratie (kunnen) belemmeren.

Waar dat wenselijk en mogelijk is, verbindt Vluchtelingenwerk haar dienstverlening met die van andere organisaties en verwijzen zij door.

In Zoetermeer werkt Stichting Vluchtelingenwerk onder anderen samen met Piëzo, Humanitas, de Voedselbank, Mensen in de Minima (MIM), de Formulierenbrigade, kerken en moskeeën.

Op dit moment is er voldoende ruimte in de taalklassen om kinderen op te vangen snel de Nederlandse taal te leren. Indien er een toename van het aantal aanmeldingen komt is uitbreiding van de capaciteit aan de orde.

Faciliteren van maatschappelijke initiatieven

Uitgangspunt voor wensen en mogelijkheden om anderszins een bijdrage te leveren aan leniging van de nood van vluchtelingen –afhankelijk van de initiatieven vanuit de stad- is dat de gemeente maatschappelijke initiatieven waar mogelijk faciliteert. Dit houdt in dat het maatschappelijk initiatief leidend is en dat de gemeente de initiatiefnemer in de vorm van advies en contacten ondersteunt. Initiatiefnemers kunnen zich voor ondersteuning door de gemeente onder meer melden bij de wijkposten of het loket voor burgerinitiatieven (groene golfambtenaar) op de website van de gemeente. De laagdrempeligheid wordt nu al vormgegeven door op vragen van bewoners en initiatiefnemers direct te reageren en hen zo nodig te verwijzen naar reeds bestaande initiatieven ofwel in onze stad, ofwel van organisaties die op landelijk niveau actief zijn met oplossingen voor de vluchtelingenproblematiek.

Financiën

Crisisopvang

De gemeente is verantwoordelijk voor de inrichting, catering en het toezicht, ofwel de dagelijkse gang van zaken rondom crisisopvang. Er wordt verwacht dat de gemeente zelf de locatie opent, inricht en faciliteert (zelfvoorzienende locatie). Het COA zorgt voor het vervoer van de vluchtelingen naar de opvanglocatie en laat weten op welk moment de eerste vluchtelingen te verwachten zijn. Het COA voert de financiële afhandeling namens het Rijk uit. De vergoeding aan de gemeente betreft € 40 per persoon per nacht. De kosten voor de gemeente zelf zijn op dit moment moeilijk in te schatten. In geval van het inrichten van een crisisopvang gaat het voornamelijk om personele inzet en in mindere mate om materiaalkosten. In een later stadium komt het college terug op de kosten die hiermee zijn gemoeid.

Tijdelijke noodopvang locaties (AZC)

Voor het oprichten van een tijdelijke noodopvanglocatie (6 maanden tot 10 jaar) vergoedt het COA op basis van het faciliteitenbesluit 2014 alle kosten. Dit gaat niet ten laste van de gemeentelijke budgetten.

Huisvesting vergunninghouders

Om de uitstroom van vergunninghouders te versnellen kunnen gemeenten gebruik maken van een nieuwe regeling: het Gemeentelijk Zelf Zorg Arrangement (GZZA) genoemd. Vergunninghouders die toch al aan een gemeente zijn toegewezen, maar in een AZC wachten op een huis, zouden dan al op een tijdelijke locatie kunnen worden opgevangen in hun toekomstige gemeente. Voor de gemeentelijke vergoeding gelden 3 componenten: een bijdrage in de kosten voor de wooncomponent, de eerste kosten voor inrichting en voor de apparaatskosten van de gemeente. Het betreft vooralsnog ongeveer € 100 per vergunninghouder per week.

Maatschappelijke begeleiding

Naast de vergoeding conform de GZZA regeling kunnen gemeenten op grond van de “Regeling maatschappelijke begeleiding asielgerechtigden (RMBA)” een eenmalige vergoeding van het COA krijgen van € 1.000 per vergunninghouder tussen de 18 en 65 jaar oud. Hiermee betalen zij een deel van de kosten voor maatschappelijke begeleiding.

Samenspraak en Communicatie

Stadsgesprekken

Het college organiseert op woensdag 28 en donderdag 29 oktober een tweetal

Stadsgesprekken met als doel:

1. Met inwoners, ondernemers en belangengroepen in de stad spreken over de positie van Zoetermeer in het vluchtelingenvraagstuk en toelichten welke partijen welke rollen, bevoegdheden en taken hebben.
2. Peilen welke vragen, behoeftes en wensen er zijn binnen de stad.
3. Door het samen met de partners te organiseren kunnen we alle aspecten van het vraagstuk meenemen.
4. Door gemeenteraadsleden actief uit te nodigen en te betrekken een directe dialoog tussen de stad en de raad te laten ontstaan.

De Stadsgesprekken zijn vormgegeven met de partners in de stad die bij dit onderwerp betrokken zijn en in staat zijn vragen vanuit de stad te beantwoorden. Het college heeft hiervoor in ieder geval Piëzo, Vluchtelingenwerk, het Beraad van Kerken en de politie benaderd om in deze gesprekken actief te participeren (samenspraakniveau raadplegen, trede 2 van de samenspraakladder).

Informeren en betrekken van inwoners

In het geval het COA besluit om een opvanglocatie voor vluchtelingen in Zoetermeer te vestigen is het formeel de bevoegdheid van het college om hier de benodigde vergunningen voor af te geven. Uiteraard zal de gemeente in dat geval omwonenden en andere direct betrokkenen raadplegen over de voorwaarden van vestiging. Denk hierbij aan aspecten als het voorkomen van overlast en toezicht op de veiligheid. Het spreekt voor zich dat bij die besluitvorming betrokken inwoners geïnformeerd worden (niveau 1 van de samenspraakladder). Aangezien het gaat om uitvoering van hogere regelgeving, waarbij de gemeente nauwelijks beleidsvrijheid heeft, kan hier niet voor een hoger samenspraakniveau worden gekozen. Hoewel de formele inspraak voor zowel bewoners als de gemeente zelf bij een opdracht van het COA zeer beperkt is, wil het college nadrukkelijk de verantwoordelijkheid nemen om inwoners zo uitgebreid en vaak te informeren en te betrekken als gewenst en mogelijk is. Ervaringen elders in het land leren ons dat transparantie voor, luisteren naar en betrekken van bewoners sterk bijdraagt aan het zorgvuldig en succesvol opvangen van vluchtelingen en vergunninghouders.

Toegankelijkheid en bruikbaarheid voor gehandicapten

N.v.t.

Rapportage en evaluatie

Informeren van de raad

Vanwege de impact van het vluchtelingenvraagstuk zal de raad nauw betrokken worden bij de ontwikkelingen op dit terrein. In ieder geval zal de raad frequent geïnformeerd worden over de actualiteiten rondom de opvang van vluchtelingen en worden betrokken wanneer besluiten voorliggen die met de ontwikkelingen op dit terrein te maken hebben.

Tijdpad

De richting en snelheid van de ontwikkelingen, zowel landelijk als in Zoetermeer, laten zich moeilijk voorspellen. De gemeente volgt ontwikkelingen internationaal, landelijk, regionaal en in Zoetermeer op de voet.

Hoewel dit raadsvoorstel inmiddels voor behandeling is geagendeerd, kunnen we worden ingehaald door de actualiteit. Indien het Rijk of het COA in de tussentijd een beroep op de gemeente Zoetermeer, wordt de raad hierbij direct betrokken.

Begrotingswijziging

N.v.t.